Herstel

ALGEMEEN KATHOLIEK WEEKBLAD
UITGAVE VAN HET R. K. WERKLIEDENVERBOND IN NEDERLAND

21e Jrg. 2 AUG. No. 31 1940

REDACTIE-ADRES: DRIFT 10 - UTRECHT | ABONNEMENT FRANCO PER POST F 3,00 PER JAAR | ADMINISTRATIE: ONDIEP 6 - UTRECHT

EERBIED VOOR DE ARBEID

Zeer oude brieven..... (die weer jong zijn)

KRONIEK

1. Meel inplaats van brood

Ons Verbond heeft bij het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart pogingen aangewend om voor arbeiders-zelfbakkers inplaats van brood meel op broodkaarten beschikbaar te stellen.

In tal van arbeidersgezinnen, vooral in die met veel kinderen, werd het voor het eigen gezinsverbruik benodigde brood zelf gebakken, hetgeen voor die gezinnen een niet onbelangrijk voordeel opleverde.

Op dit verzoek is echter afwijzend beschikt.

2. Verhoging broodrantsoen

Het Verbond heeft zich tot het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart gewend met het verzoek om voor een aantal sigarenmakers, woonachtig te Venray en werkzaam te Cuyk verhoging van broodrantsoen te krijgen, daar bedoelde arbeiders gezien de beperkte treinverbindingen lang van huis zijn en daardoor op broodkost zijn aangewezen.

Daar het verstrekken van extra broodkaarten afhankelijk is van lichamelijk zware arbeid is dit verzoek afgewezen.

3. Verhoging koffie- en theerantsoen

Het Verbond heeft pogingen aangewend om voor tal van arbeiders, die de gehele dag van huis zijn, een extra rantsoen koffie of thee los te krijgen bij het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

De beschikbare hoeveelheden maken het echter onmogelijk aan dit verzoek te voldoen.

4. Huisslachtingen bij particulieren

Ten bate van de plattelandsarbeiders, die een varken mesten heeft het Verbond zich gericht tot het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart met het verzoek slachting aan huis toe te staan.

Op dit verzoek is echter afwijzend beschikt.

5. Broodkaarten voor jonge kinderen

De bestaande broodkaart met bons loopt in de volgende maand ten einde. De nieuwe broodkaarten, welke binnenkort zullen worden uitgereikt, zullen voor kleine kinderen er anders uitzien.

Voortaan zullen namelijk voor kinderen beneden de vier jaar halve broodbonkaarten worden uitgereikt. Dit betekent voor de kleine kinderen dus een vermindering van het wekelijkse rantsoen.

Maar daar staat iets tegenover.

Bij deze halve broodkaarten worden dan uitgereikt toeslagkaarten met zes bons, welke recht geven op één rantsoen rijst èn zes bons, recht gevende op één rantsoen havermout.

Personen boven de vier jaar behouden de gehele broodkaarten; voor zware en zeer zware arbeid blijven de extra-rantsoenen.

6. Maatregelen tegen prijsverhoging

Verschenen is een prijzenbeschikking no. 1, welke verbiedt goederen te koop aan te bieden, te verkopen, te huur aan te bieden of te verhuren en ten aanzien van diensten deze te verrichten tegen prijzen, welke hoger zijn dan de op 9 Mei berekende prijzen.

Het vaststellen der prijzen op die van een bepaalde dag kan in afzonderlijke gevallen onbillijkheden meebrengen. De beschikking maakt daarom een machtiging van den secretaris-generaal mogelijk, om in een enkel geval uitzonderingen toe te laten of afwijkende prijzen vast te stellen. Het spreekt vanzelf, dat slechts in zeer bijzondere gevallen van deze machtiging gebruik kan worden gemaakt: als een firma niet in staat is haar maximum-prijzen te handhaven zonder in ernstige moeilijkheden te geraken. Voor zover de firma in haar winstmarge een toereikende reserve voor het dragen der kosten bezit, heeft het indienen van een verzoek om uitzondering geen zin. De verzoeken moeten overigens voorzien van de nodige bescheiden en kostprijsberekeningen, op industrieel gebied door de rijksbureaux, op landbouwgbied door het rijksbureau voor voedselvoorziening en voor de kleinhandel bij de afdeling middenstand van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart worden ingediend.

De prijzenbeschikking 1940 no. 1 omvat in haar regeling alle roerende goederen, het verhuren van goederen en het verrichten van diensten.

In gevallen waarin de prijzenbeschikking niet voorziet, blijft het door den Duitsen opperbevelhebber uitgevaardigde verbod van prijsverhoging van kracht. Dit geldt in het bijzonder voor huur en grondprijzen, voor verkeerstarieven, voor renten en voor premietarieven. Nadere regelingen, gebaseerd op het Nederlandse recht, zijn nog te verwachten. Ook de lonen mogen niet worden verhoogd.

7. Ontslag van tijdelijk personeel

Daar is gebleken, dat sommige werkgevers weinig geneigd zijn voor korte tijd durende werken los personeel in dienst te nemen, aangezien zij bevreesd zijn dat zij voor deze tijdelijke werkkrachten geen of moeilijk vergunning tot ontslag zullen kunnen bekomen, vestigt de directeur-generaal van de arbeid de aandacht op zijn algemene vergunning tot ontslag van tijdelijk personeel opgenomen in de Nederlandse Staatscourant van 2 Juli j.l., waarbij aan werkgevers vergund wordt arbeiders, die met het oog op een bepaald met name aangewezen werk, dat ten hoogste drie weken duurt, voor die tijd worden aangenomen, te ontslaan, mits zodanige indienstnemingen in het desbetreffende bedrijf gebruikelijk zijn en door den werkgever direct na de indienstneming van zodanigen arbeider aan het bevoegde districtshoofd der arbeidsinspectie een schriftelijke kennisgeving in tweevoud wordt gezonden, houdende opgave van:

a. naam en adres van den werkgever,
b. het door den werkgever uitgeoefende bedrijf,
c. de plaats waar de werkzaamheden worden verricht of het werk is gelegen,
d. naam, voorletters en adres van den arbeider,
e. de werkzaamheden, die deze te verrichten heeft,
f. het tijdvak, waarvoor hij in dienst genomen is.

Wanneer het werken betreft, die langer dan drie weken duren, of wanneer het gaat om bedrijven, waarin dergelijke tijdelijke werkzaamheden niet gebruikelijk zijn, kan bij de aanneming van personeel, dat bestemd is voor een bepaald werk, reeds onmiddellijk aan de arbeidsinspectie vergunning gevraagd worden om dat personeel na afloop van dat bepaalde werk weer te mogen ontslaan.

Wanneer het niet mogelijk is de tijd, benodigd voor deze werken, precies te schatten, kan bij de aanvrage om vergunning volstaan worden met een ruime schatting, bijvoorbeeld „zes weken of zoveel langer, als het werk mocht duren."

In ieder geval vestigt de directeur-generaal van de arbeid met nadruk de aandacht op het feit, dat de verordening inzake het beperken van werk geenszins een remmende invloed mag uitoefenen bij de aanneming van personeel voor tijdelijke werkzaamheden en deze invloed ook niet zal uitoefenen, aangezien de arbeidsinspectie in zodanige gevallen met de tijdelijke aard van het werk in alle opzichten rekening zal houden.

8. Nederlandse werknemers bij de Duitse weermacht en de sociale verzekeringen

Naar wij vernemen, is de positie geregeld, die de werknemers van Nederlandse nationaliteit bij de onderscheidene Duitse weermachts-instanties ten aanzien van de sociale verzekeringen innemen.

De afdeling sociaal bestuur van het Rijkscommissariaat voor het bezette Nederlandse gebied heeft deze regeling getroffen, in een bespreking tussen vertegenwoordigers van de Duitse weermacht, het ministerie van Sociale Zaken, de Rijksverzekeringsbank en de Hoge Raad van Arbeid.

Bepaald is, dat genoemde werknemers ten opzichte van de sociale verzekering een volkomen gelijke behandeling moeten ondervinden als arbeiders in dienst van particuliere werkgevers. Zij zijn daarom evengoed als deze onderworpen, overeenkomstig de Nederlandse voorschriften der sociale verzekering, aan de wettelijke ziekte- en ongevallen-invaliditeits- en ouderdomsverzekering. Ofschoon uit bestuurstechnische overwegingen in afwijking van de uitvoeringsvoorschriften andere wegen moesten worden ingeslagen voor de toepassing van de verschillende verzekeringen, blijven de verzekerden toch hun aanspraken op dit sociale gebied volkomen behouden.

Het bovenstaande is medegedeeld in de gehouden persconferentie door den persreferent, den heer Janke. Deze voegde er bij, dat hiermee het bewijs is geleverd, dat de Duitse weermacht in Nederland haar sociale plichten als werkgeefster in elk opzicht nakomt. Daarom kan — zo besloot de heer Janke — terecht worden verwacht, dat de werknemers voor deze voorbeeldige sociale houding van de Duitse weermacht van hun zijde het nodige begrip zullen tonen.

9. Meer werkgelegenheid en het bedienen van minder machines

Er is in de textielindustrie geweldig gerationaliseerd in de laatste jaren. Dat moest wel, werd gezegd, omdat men met onze hogere loonstandaard anders niet met het buitenland zou kunnen concurreren.

We nemen deze motivering aan doch voegen er direct aan toe dat hier en daar wel wat al te sterk is aangepakt op dit gebied. Er werd van de arbeiders in vele gevallen, feitelijk te veel gevraagd waarbij nog kwam dat men de onderlinge concurentie bijvoorbeeld op de binnenlandse markt met alle heftigheid liet voortduren.

Het ergste gevolg van deze ver doorgevoerde rationalisatie was de werkloosheid van duizenden arbeiders, die of het tempo niet meer konden bijhouden, of die, doordat 'n arbeider het dubbele van z'n vroeger aantal getouwen bediende, uit het bedrijf gestoten werd.

In deze toestand is momenteel wel enige verandering gekomen.

Het concurrentiegebied over zee is weggevallen, de verkoopsprijzen worden vastgesteld of moeten minstens door hogere instanties worden goedgekeurd, de grondstoffen worden gedistribueerd naar vaste maatstaven en men is in zekere zin op velerlei gebied gebonden aan bepaalde regelen. Het bedienen van een zeer groot aantal machines heeft althans niet meer die grond en die betekenis die men daaraan voorheen kon hechten. Bovendien ligt het in de bedoeling, de werkloosheid zoveel als mogelijk is, in te perken en wordt de medewerking om hiertoe te komen van allen die daartoe in staat zijn verwacht.

Waar de zaken zo staan en bovendien de gezondheid van de werkende arbeiders er zeker mee gebaat is, lag het op de weg der vakbonden deze aangelegenheid bij de werkgevers aanhangig te maken, waar, dat moet gezegd worden, men opzichtens de gedachte, het aantal machines per arbeider te verminderen waar mogelijk, niet alleen niet afwijzend, doch zelfs sympathiek gezind was.

Er is een moeilijkheid, namelijk deze, dat de productie daardoor enigszins duurder wordt en men de verkoopprijs niet eigenmachtig kan verhogen.

Deze moeilijkheid zal moeten worden opgelost in deze zin, dat de verkoopprijs aan de enigszins duurdere kostprijs van het product wordt aangepast. Of dat zal lukken hangt niet alleen van de werkgevers en de werknemers af, doch daarin spreken ook anderen, zoals gezegd, het hunne mee.

Of er nog andere wegen openstaan zal moeten worden nagegaan als de hier aangegeven weg op dood spoor zou leiden.

Hoe dan ook, deze aangelegenheid heeft de volle aandacht der vakbonden en van de..... werkgevers in het textielbedrijf.

In de vergaderingen van de contactcommissies in de textielindustrie, bestaande uit werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers, deze en de volgende week te houden, staat dit punt als een der eerste op de agenda.

In het belang der werkgelegenheid en van de gezondheid der arbeiders hopen we dat we met deze actie mogen slagen.

Zodra mogelijk worden daaromtrent nadere mededelingen verstrekt.

10. Verlofregeling in het mijnbedrijf

In de vorige week gehouden bespreking met de mijndirecties werd in hoofdzaak behandeld de toepassing van de verlofregeling in de loop van dit jaar.

Aan het begin van het jaar was overeengekomen, dat de bedrijven op 16 en 17 Augustus a.s. zouden worden stopgezet, zodat de arbeiders dan met inbegrip van 15 en 18 Augustus vier dagen achtereen vrijaf zouden hebben. Daardoor zouden ze in de gelegenheid zijn enige dagen achtereen voor vacantie te besteden.

In verband met de abnormale omstandigheden is de wenselijkheid onder het oog gezien om die twee verplichte verlofdagen te laten vervallen en de arbeiders in de keuze hunner verlofdagen vrij te laten.

Algemeen bleek men dit laatste te verkiezen, zodat het bedrijf op 16 en 17 Augustus a.s. niet zal worden stilgelegd.

Voorlopige besprekingen werden ook nog gevoerd over de herziening der pensioenregeling.

LOTERIJEN TEN BATE VAN HET LOURDES-ZIEKENFONDS VAN HET R. K. WERKLIEDEN-VERBOND

Meegedeeld wordt, dat de wegens de bijzondere omstandigheden uitgestelde trekking van de loterijen ten bate van het Lourdes-Ziekenfonds van het R. K. Werkliedenverbond thans zal plaats hebben op Maandag 12 Augustus aanstaande in de gemeente Maasniel. Trekkingslijsten zullen aan de verkopers(sters) van loten toegezonden worden.

De Centrale Volksbank

Aan het zojuist verschenen jaarverslag van onze spaarbank ontlenen wij het volgende:

Gezien de spannende internationale toestand in de loop van de eerste maanden van 1939 en de in Augustus plaats gehad hebbende mobilisatie in Nederland, zijn de resultaten, welke wij in het jaar 1939 hebben kunnen behalen bevredigend.

Hoewel verschillende maanden in dat jaar zeer sterke vertrouwenscrisissen hebben gekend, zoals April, September en November, konden wij over verschillende andere maanden nog een behoorlijke vooruitgang van spaargelden noteren.

In het algemeen kunnen wij zeggen, dat onze bank het vertrouwen van onze ongeveer 40.000 spaarders zéér sterk geniet, aangezien het percentage van de teruggang aanmerkelijk blijft beneden het gemiddelde percentage van de teruggang der spaargelden in het algemeen.

Het stemt ons tot grote tevredenheid, dat van onze 336 agentschappen er nog 191 waren, welke ondanks spanningen en onrust hun saldo zagen omhoog lopen. Dit stemt tot grote tevredenheid en geeft vertrouwen voor de toekomst.

Hebben wij ten aanzien van de inlagen en terugbetalingen geen reden tot klagen, ook het exploitatiesaldo ad ƒ 13046,72 geeft reden tot — zij het matige — tevredenheid, dit te meer, als wij in aanmerking nemen, dat het rendement der voor onze spaarbank in aanmerking komende beleggingen ook in de eerste helft van 1939 nog steeds in dalende richting ging.

Als blijk van het algemeen vertrouwen, dat onze instelling geniet, geldt ook zeer sterk de steeds toenemende vergroting van het aantal spaarders. Schreven wij in het jaarverslag over 1938, dat wij min of meer bezorgd waren ten aanzien van het kleine accres van het aantal spaarders, en zochten wij de oorzaak toen in een sooort crisis-moeheid en gebrek aan vertrouwen in het resultaat van het sparen, wij menen, dat deze mentaliteit zich heeft gewijzigd, en dat ten aanzien van het willen sparen momenteel gunstiger perspectieven zijn te constateren.

Wij menen dan ook, dat wij onze in 1939 opgeschorte „5-jaren-propaganda" weder moeten opnemen en in het lopende jaar met kracht moeten gaan hanteren.

Wij menen er, gezien het sterke contact en de goede samenwerking welke er is tussen ons, onze buitendienst, de agenten en de vele instanties van onze katholieke arbeidersbeweging, hier niet te vergeten de Centrale Propagandadienst van het R. K. Werkliedenverbond, in te kunnen slagen een zodanige propaganda te voeren, dat niet alleen de spaargedachte levendig blijft, maar ook, dat het bedrag van het gespaarde kapitaal bij onze instelling weer zijn oude traditie van stijgende lijn gaat voortzetten.

In totaal werden 6013 nieuwe boekjes uitgegeven tegen 5073 in 1938. Totaal afgeschreven werden 1902 boekjes, zodat 'n vermeerdering van 4111 nieuwe spaarders te constateren valt tegen 2695 in 1938.

Het is vooral de jeugd, die het grootste contingent nieuwe spaarders heeft geleverd en zéér speciaal de jeugd tussen 8 en 21 jaar. Wij verheugen ons daarover ten zeerste, omdat juist het jeugdsparen zowel als sociaal verschijnsel, als ten aanzien van de geregelde groei en stabiliteit van onze spaarbank, van zo'n eminent belang is te achten.

Het totaalbedrag, dat door spaarders is ingelegd, beliep f 2.325.483,62, verdeeld over 95.074 posten van inleg. Terugbetaald werd 'n bedrag groot f 2.522.267,45, verdeeld over 23.802 posten van terugbetaling. Er werd derhalve f 196.783,83 meer terugbetaald dan ingelegd. Aan rente werd bijgeschreven f 142.547,10 tegen f 138.473,50 in 1938. De netto-teruggang van het totale sparsaldo tegenover 1 Januari 1939 bedroeg dus f 54.236,73.

Het totaal der uitstaande spaargelden bedraagt per 31 December f 5.411.009,03 tegen f 5.465.245,76 op einde 1938. In dit bedrag is begrepen f 50.67?,25 ten behoeve van het zegelsparen van de Rome-reis in 1941.

De spaarzegelverkoop vertoonde in 1939 weder een stijging. In 1938 werd verkocht voor f 29.012,40 aan spaarzegels, terwijl in 1939 voor een bedrag van f 34.844,54 werd verkocht. Van deze f 34.844,54 werd f 29.849,55 op een spaarboekje overgeschreven, zodat per einde 1939 nog voor een bedrag van f 4.994,99 aan niet volgeplakte spaarkaarten in omloop was.

Dat wij over de gang van zaken bij deze afdeling zéér tevreden zijn, behoeft geen betoog.

Wij brengen hier gaarne een woord van dank aan allen, die hierbij hun speciale hulp verleenden. In het bijzonder de hulp van diverse schoolbesturen, hoofden van scholen, leraren, fraters, zusters, onderwijzers en onderwijzeressen, patronaatsdirecteuren en praeses van gezellenverenigingen, dringt ons tot grote waardering en dank.

Het verloop der spaarsaldo's komt in de volgende staat volledig tot uiting.

Einde Dec. van 't jaar	Aantal agentschappen	Aantal spaarders	Spaarsaldo totaal
1921	158	6358	f 422.052,44
1925	204	9363	f 1.054.382,39
1929	230	13708	f 2.408.346,62
1933	279	21827	f 3.488.638,87
1937	327	36816	f 5.109.772,13
1938	329	39511	f 5.426.976,93
1939	336	43622	f 5.360.335,78

Het aantal agentschappen steeg tot 336.

BELEGGINGEN:

Aan hypotheken stond per 31 December 1939 uit, verdeeld over 450 leningen **f 2.363.902,50.**

In effecten was per 31 December 1939 belegd f 2.190.585,75.

De uitgereikte leningen bestonden uit:

a. tegen onderpand, borgstelling en/of cessie f 28.087,—;

b. aan kerkbesturen en patronaten f 78.200,—;

c. gemeente Amsterdam f 110.000,—; gemeente Bussum f 158.400,—; gemeente Hoorn f 85.100,—; gemeente Hoorn f 87.300,—; gemeente Roosendaal f 125.000,—.

Totaal f 672.087,—. In vaste goederen was belegd f 174.725,13.

Voorwaarts

De Nederlandse Unie

Zoals men uitvoerig in de dagbladen heeft kunnen lezen is de Nederlandse Unie tot stand gekomen. Het driemanschap Van Eindhoven, Linthorst Homan en De Quaij nam de leiding op zich.

Wij juichen deze nieuw grootse poging om het Nederlandse volk tot een krachtige eenheid samen te binden, toe, zoals elke eerlijk gemeende poging in die richting onze waardering verdient.

Ons interesseert uiteraard allereerst het sociaal-economisch gedeelte van het program. Het luidt aldus:

Op sociaal-economisch gebied wil de Nederlandse Unie met handhaving van het eigen karakter der Nederlandse volkshuishouding in haar samenhang met de wereldeconomie en haar gerichtheid op het wereldverkeer:

1. Organische ordening der arbeidsgemeenschap zonder klassetegenstellingen.
2. Vooropstelling van de belangen van het gemenebest boven die van den enkeling, met erkenning van onvervangbare waarden der persoonlijke zelfwerkzaamheid.
3. Doelbewuste leiding van de voortbrenging en verdeling van stoffelijke goederen.
4. Dienstbaarmaking van geld- en credietwezen aan de eisen der volkswelvaart.
5. Erkenning van de plicht van iederen Nederlander om te arbeiden en van de plicht van het gemenebest om iederen Nederlander in de gemeenschappelijke arbeid te doen delen.
6. Afweer van de proletarisering des volks en versterking van de volkskracht, onder andere door bevordering van gezinsvorming en gezinswelvaart en bevordering van bezitsvorming voor allen.
7. Versterking van de landbouw door lonend prijspeil en ordening van het grondgebruik.
8. Persoonlijke verantwoordelijkheid ook in het sociaal-economisch leven.
9. Beteugeling van bedrijfsconcentratie en trustvorming.

Dat „smaakt" ons! Dat begrijpt elk van onze leden; dat kunnen wij van ganser harte tot het onze maken.

Men zal derhalve begrijpen, dat wij aanstonds de Nederlandse Unie hebben getelegrafeerd: Wij betuigen van harte instemming met uw streven!

Is men bereid?

(d. B.) Ons sociaal-economisch leven, wordt gezegd, kan niet met een handomdraaien algemeen en grondig veranderd worden; ons sociaal-economisch leven is geen „oorlogsindustrie" en dus.....

Wij kunnen ons met beide opmerkingen verenigen, doch dat „dus" bevalt ons niet.

Indien ook wij thans luide ervoor pleiten, dat ons sociaal-economisch leven „in nieuwe vormen" zal worden gegoten, dan dient men toch wel te bedenken, dat het sociaal-economisch evolutieproces zich reeds tientallen jaren aan het voltrekken is; dat Quadragesimo Anno vóór tien jaren een appèl tot de wereld heeft gericht, hetwelk niet heeft nagelaten grote invloed uit te oefenen op tal van verhoudingen; dat in verschillende grote landen zich revoluties voltrokken hebben, welke eveneens niet hebben nagelaten ook elders op de geesten in te werken.

Zeker, in ons land heeft een groep invloedrijke conservatieven (die men o.a. aantrof in verschillende politieke partijen) met „succes" getracht het evolutieproces te remmen. Menig stukje sociale vooruitgang kon veelal slechts na jarenlange intensieve actie worden bereikt. De behoudsgezinden, zij die ook de minderwaardige arbeidstoestanden wilden behouden, hadden het veelal zeer traag werkende „democratische stelsel", met zijn commissies, onderzoekingen, beraadslagingen voor en na, zijn politieke belangentegenstellingen aan hun kant, waarbij nog kwam de invloed van een groot deel van de grootpers. Wij denken daarbij aan de tijd dat namens een groot werkgeversverbond het verschrikkelijke woord kon (en mocht) worden gesproken:

„De „leuze" sociale vrede is een schoonschijnende misleiding. Ze is onverenigbaar met alles, wat ons bekend is, met het wezen der natuur, ja, een loochening van de realiteit van de strijd om het bestaan, welke algemeen wordt erkend als voedingsbron van alles wat leeft." 1)

Die tijd is, Gode zij dank, voorbij.

Langzaam, tè langzaam, zijn we in ons land, geremd als we werden door genoemde invloeden, naar geest en naar vorm vooruitgegaan.

Zijn wij, wij werkgevers en werknemers allereerst, wij werkers van deze dag, nu zóver gevorderd, dat wij zèlf, zonder door het wereldgebeuren tot een economisch-sociale ordening gedwongen te worden, het nieuwe gebouw, laten wij het „Nieuwe Gemeenschap" mogen noemen, kunnen optrekken?

Wij aarzelen geen moment met ons antwoord: Wij kunnen het! De geest tot welwillende samenwerking is er; de krachten om het gebouw te construeren zijn voorhanden; aan bouwstoffen is geen gebrek.

Waarom zouden we het dan niet doen?

Omdat men het eenvoudig niet wil, omdat het zolang anders geweest is. Maar dat zijn toch geen argumenten? Minstens genomen staat daar als „argument" tegenover, dat ons de reconstructie, hoe dan ook, zal worden opgelegd.

Het sociaal en economisch gebeuren is voor 's mensen hele leven, dus voor de gemeenschap van onnoemelijk groot belang. Past het ons dan niet zelfstandig een ernstige poging te doen tot een voor de komende tijd passende ordening te komen?

De arbeidersbeweging is daartoe bereid; de katholieke en protestants-christelijke werkgevers, de middenstanders en de boeren zijn daartoe bereid; het Nederlandse volk wacht op ons.

Is men bereid?

Men kan, volkomen te goeder trouw, op ons rekenen!

1) Het is op zichzelf verheugend, dat de man welke eertijds die woorden sprak en ermee tegen ons in het strijdperk trad, nu tot een „front" behoort en ons wil voorgaan op de weg naar een solidaire maatschappij.

Textiel-corporaties

Drs. Aug. Albregts, de sociaal-economische adviseur van de R. K. Textielarbeidersbond, die bezig is met het bestuderen en uitwerken van een schema voor een corporatieve ordening in het textielbedrijf — zijn ook de andere vakbonden ter zake diligent? — schrijft in „Hoog Ambacht":

Voorop moet staan, dat een hervorming der economische en sociale verhoudingen, wil zij doeltreffend zijn, behoort aan te knopen bij het bestaande. Er moet uitgegaan worden van een **realistische**, dat is een bij de werkelijkheid aansluitend onderzoek.

In het textielbedrijf werken, het confectiebedrijf er bij genomen, 120.000 personen. De jaarlijkse productie van het eigenlijke textielbedrijf wordt geschat op 250 à 300 millioen gulden, van het confectiebedrijf op 100 millioen gulden. De belangrijkheid van de bedrijfstak is hiermee genoegzaam gedemonstreerd.

Het is echter geen eenvormig bedrijf. In de katoenbranche alleen werken 36.000 arbeiders, in de wolindustrie 13.000 arbeiders, in de tricotage-nijverheid eveneens 13.000 personen, in de confectiefabrieken rond 30.000 personen. Daarnaast heeft men dan nog de linnenindustrie, de jute-industrie — met bijna 2000 arbeiders —, het kapok-bedrijf, de kunstzijdeindustrie — vier continugarenspinnerijen —, de tapijtindustrie — waarin meer dan 3000 mensen hun bestaan vinden — en de fabrieken voor lint, band en veters. Hierbij knopen verder aan de groothandel (inclusief de importhandel) en de detailhandel in textielproducten.

Op het zo gedifferentieerde gebied der textielnijverheid bestaan sterk uiteenlopende arbeidsvoorwaarden en ten dele loonregelingen. Soms zijn onderhandelingen gevoerd, die tot geen resultaat hebben geleid zoals bijvoorbeeld de bindendverklaring ener collectieve arbeidsovereenkomst voor de tricotage-industrie. Dit alles behoeft beschrijving en verklaring. Daarnaast worden economische regelingen aangetroffen, zoals de wollenstoffenconventie, de textielconventie, de cocosconventie en bepaalde kartelafspraken. Op de economische positie zijn mede van invloed handelspolitieke maatregelen zoals contingenteringen. Dergelijke regelingen beroeren tevens de sociale positie van de arbeiders en kunnen daarvan niet buiten het onderzoek blijven.

Is op deze wijze de economische en sociale situatie van het textielbedrijf onderzocht, dan zal, hierbij aanpassend, het plan worden ontworpen ener corporatie. Deze zal zodanig behoren te worden opgebouwd, dat zij rekening houdt met economische mogelijkheden en medewerkt tot een economisch doelmatig georganiseerde volkshuishouding. Bovendien zal de ordening, die de textielcorporatie als haar taak beschouwt, moeten beantwoorden aan de eisen van de sociale rechtvaardigheid en de sociale liefde.

HET VERLOSSENDE ANTWOORD OP KWELLENDE VRAGEN

Moderne Apologetische Encyclopedie

door

Prof. F. Otten en Prof. J. Verhaar

De grote vaagbaak voor het katholieke huisgezin. Standaardwerk
400 blz. groot formaat

Prijs slechts f 2.90 ing.
In prachtige band f 3.90

In de boekhandel en bij

URBI ET ORBI, ONDIEP 6, UTRECHT
Giro 315927

Enquête van de J.W.

Bij het Nationaal Verbond De Jonge Werkman verschijnt thans een uitvoerig rapport, waarin de verzamelde gegevens zijn verwerkt van een onlangs ingesteld onderzoek naar de sociale positie van de arbeidersjeugd.

Het rapport bevat leerzame en interessante gegevens over: beroep, lidmaatschap vakorganisatie, loon, trouwkansen, vacantie, werkloosheid enz.

Naast de vermelding van geconstateerde feiten, die grotendeels in tabellen zijn samengevat, is het rapport aangevuld met beschouwingen en conclusies die in brede kring belangstelling verdienen.

Bij de bestudering moet er wel rekening mee gehouden worden, dat het rapport reeds vóór de oorlog gereed kwam, doch dat neemt niet weg, dat de resultaten van het onderzoek, in dit rapport neergelegd, ook onder de nieuwe verhoudingen van grote betekenis zijn, speciaal voor hen die voor de belangen van de arbeidersjeugd verantwoordelijkheid dragen.

„De katholieke arbeidersjeugd vraagt een betere toekomst," staat op de omslag van het rapport. En dat het de katholieke jeugd hiermede ernst is, bewijst de totstandkoming van dit rapport, waarvoor de jeugd zelf enorm veel arbeid heeft verricht, door verzameling van de gegevens en bevordering van de deelneming door de jongeren zelf.

Verwacht mag worden, dat ook onder de ouderen van onze katholieke arbeidersbeweging belangstelling zal zijn voor de belangen der jongeren.

Het Verbond De Jonge Werkman stelt het rapport beschikbaar à 15 cent per exemplaar aan alle belangstellenden.

Moge dit rapport in brede kring belangstelling vinden, de belangen van onze jeugd zijn het overwaard.

Bestellingen te richten aan: Nationaal R. K. Verbond De Jonge Werkman, Drift 10-12, Utrecht.

Het Verbond en de Nederlandse Unie

Het Verbondsbestuur, het centraal orgaan van onze katholieke arbeidersbeweging, heeft op 27 Juli j.l. aan het secretariaat van de Ned. Unie het volgende telegram verzonden:

Het bestuur van het R. K. Werkliedenverbond in Nederland, waarbij aangesloten 5 Diocesane Volks- en Werkliedenbonden en 24 Vakbonden, tellende samen 214501 leden, betuigt van harte zijn instemming met het streven, tot uiting gebracht in uw publicatie.

Namens het bestuur:
A. C. DE BRUIJN, voorzitter
J. A. SCHUTTE, secretaris

IVOROL-tandpasta is de beste!
Elke vergelijkende proef bevestigt U dit terstond. In tuben van 60, 40 en 25 cent.

Onze nationale cultuur

NEDERLANDS EN RELIGIEUS

De Nederlandse cultuurschat is groot en haar faam is groot genoeg om wereldfaam te kunnen heten. Ook onze macht ter zee en te land was eenmaal bekend aan vriend en vijand, doch voor zulke machten zijn thans de omstandigheden veranderd. Nog eenmaal slechts in de laatste tijd kon Nederland ook land veroveren; het deed dit niet met bloed vergieten, maar met zijn verstand en zijn energie; nog eenmaal toonde het zich, als vroeger, meester ter zee, maar dan ook ten volle: het sloeg een hele, zij het ook minimale, zee in boeien en schonk aan zijn volk vruchtbaar nog door geen mensen bewoond gebied. Als de drooglegging der Zuiderzee de laatste grote machtsdaad is geweest van het Nederlandse volk, was het tenminste een eervolle en die de wereld ten voorbeeld zou kunnen worden gesteld, maar daarvoor was het ook een daad van een rijk cultuurvolk. En cultuur begint immers daar waar de mens macht gaat krijgen, uit hoofde van zijn verstand en wil, zijn hoge menselijke eigenschappen, op de elementen: water en vuur, en hen aan zich dienstbaar weet te maken. Ook zonder die drooglegging van de Zuiderzee kon Nederland een cultuurvolk zijn en dat kan ieder zien, die maar even ons land betreedt. Welnu, onze cultuur kan ons niemand meer ontnemen en wijl zij het beste kenteken is van een volk, zal zij eeuwig voor het Nederlandse volk blijven getuigen tot onze roem. Een leger, een vloot vergaat, cultuur blijft. Onze militaire macht taande, onze gebouwen stonden nog, onze doeken waren nog, onze gedichten leefden in vele harten.

Men kan onze oude gebouwen nabootsen, in Amerika een plaats Nieuw-Amsterdam heten en in Afrika een stad Middelburg, ze zullen steeds naar ons oude Amsterdam en ons oude Middelburg terug wijzen; men kan onze gedichten in veel bekende en weinig onbekende talen overzetten, ze zullen Nederlands zijn van gevoel, gedachte en kleur, Nederlands van karakter; men kan de schilderijen van Rubens, Rembrandt en Van Gogh naschilderen of ze voor ontzaglijk veel geld kopen om ze naar andere landen, zelfs naar nieuwe werelden over te brengen, men zal den maker van het werk steeds herkennen als den zoon van een bepaald volk, met dat zeer bepaald karakter, dat het eenmaal tot sterkste volk van Europa maakte, koenin zijn ontdekkingstochten en niet bang om zelfs de ijzeren keten, die Engeland isoleerde, te doorbreken.

Nu wij een tijd beleven, en in de toekomst wellicht nog meer gaan beleven, waarin ons volkswezen duidelijker zal gemarkeerd worden, kan men dit volkswezen aan geen betere middelen trachten te herkennen dan aan de erfenissen die ons van onze vaderen gebleven zijn. Hun zerken rusten veelal in de schaduw van Nederlands geboomte, maar zij drukten eenmaal hun beeltenissen af in het stof en dat stof verging nog niet, al wordt er thans nog veel van schuil gehouden. Rembrandt met zijn verf, doek en penseel, en Vondel met pen en papier brandden het wezen van het Nederlandse volk in het perkament der historie. Zie het: het is onverwoestbaar en diep en het is trouw. Zie het in de werken van die twee: het is religieus. De mens Rembrandt, wiens levensroman men slechts aan volstrekt volwassenen ter lezing kan geven, wàs religieus, hij was christelijk. Vondel was nog groter in zijn religieuze ziel: hij doorzag zelf de ketterij der protestanten en groef weer tot het wezen van het waarom der wereld. Hij kwam in de Moederkerk, die over honderden jaren nog onveranderd bestaan zal. En nu moet gij eens naar alle andere kunstenaars der letterkunde, der schilderkunst en zelfs der bouwkunst kijken. Van den primitieven meester, die verwonderd steeds en oneindig teder, altijd opnieuw dat wonder der Moeder Gods schilderen wilde, in goud, in groen, in blauw, in gouden groen en blauw en nog tederder in vloeiend licht: Maria en het kind dat God was, van hem naar den meest bekende der laatste jaren: Jan Toorop, die teder, fijn datzelfde uitbeeldde in enige lijnen van het potlood, enige rechte lijnen, die een ieder zou kunnen trekken met een lineaal, alleen een beetje nog er bij: het genie van het Nederlands karakter, dat het ook waarlijk doen kon. Van den bouwer aan de middeleeuwse kathedraal, die al zijn heiligen ergens een plaats wist te geven, ze bij honderden zijn kerkingang liet zegenen, tot den bouwer der mooie witte kerken met ronde kontouren in het Limburgs land, architect Boosten, toe: het is diep, innig: dit samen is religieus en in Nederland: christelijk na Servatius en Willibrord.

En nu de letterkunde: diepte, innigheid, hemelzang, glorie. Is er een letterkunde in de wereld, die mooiere liederen in haar oorsprong heeft dan die welke beginnen: „Alle dinghen syn mi te inghe, ic ben so wijd", „Het daghet in den oosten", „Het viel een hemels douwe", „Het waren twee coninckskinderen" en Lied van Kalewijn of Egidiuslied? Het kan niet. En dat zijn nog eens zoveel en nog eens zoveel Hadewyck, in de diepe belijderstrouw van kunnen bij noemen: in de eerste tijd als in de laatste was onze lyriek tot de hoogste toppen gestegen. En telkens was zij weer: Nederlands, en als ze Nederlands was, in de hymnische extasen van Hadewyck in de diepe belijderstrouw van Vondel, in de milde van diepste menselijkheid groot geworden verzen van het genie Gezelle, was zij het meest christelijk. Waar zij het meest Nederlands was in Gezelle (misschien wel het grootste dichtergenie der laatste eeuw dat op Europa's vasteland leefde, de diepste peiler en meest waarachtige uitzegger der levende Europese gedachte èn ziel), in Vondel, in Hadewyck, Ruusbroec, Anna Rijns was zij het meest religieus. En dit bleef zij steeds als zij Nederlands was van karakter: de van hoge zwoelten machtige rhythmen van den Rubens in de dichtkunst Karel van de Woestyne waren in religie gedoopt, de opstandige naar de materialistische Marxistische leer gedirigeerde zangen van Henriëtte Roland Holst bleven religieus: er is geen waarachtig Nederlands dichter, die anders zou kunnen zijn dan gelovig. Zo spreekt ons volkskarakter zich uit in zijn kunstenaars, zo moet het in de toekomst zich uitspreken, wil het met de Nederlandse ziel blijven stroken, zo zal het in de Lage Landen bij de zee, het land van Gezelle en Vondel, van Rembrandt, Rubens, Breughel, Vermeer, Van Eyck en Jeroen Bosch, steeds moeten blijven spreken, omdat de vaderen het zo geboden en goed vonden. Zij waren er groot door geworden, wij mogen niet op een andere wijze klein worden.

PAUL HAIMON.

„Si quis dixerit . . . ."

STAAT EN CONCILIES

II.

Christus zei eens tot Zijn Apostelen: „Vreest niet, Ik overwin de wereld" (Jo. 16-33), en dit zei Hij op de avond vóór Zijn dood. Reeds drie dagen daarna kon Hij roepen: „Dood, waar is nu uw overwinning?" Vanaf de verrijzenis van Christus wist ieder, dat Hij niets te veel gezegd had. De Kerk leefde in het besef, dat „alle volkeren" eenmaal het Evangelie zouden aannemen. Drie eeuwen leed zij vervolging, zelfs officiële staatsvervolging.

Doch toen ook greep Christus zelf in. De heerser over de bekende wereld, keizer Constantijn, verkreeg de genade van het geloof. Voortaan werd het Christendom eigenlijk de enig wettige godsdienst. De staat was christelijk, bedoelde tenminste dit te zijn.

Dit was voor de Kerk vanzelfsprekend een reden om vrij adem te halen. Het was alsof de zon opging en men elkander beter zien, sneller bezoeken en vooral openlijker spreken kon. Al spoedig openbaarde zich de toestand der verschillende kerken (= bisdommen). Van die tijd af verlangden de bisschopen in 'n gezamenlijke bijeenkomst alle hangende kwesties te regelen.

Doch van wie zal de oproep uitgaan? Wie heeft er r e c h t van samenroepen, en wáár moet dat geschieden, en wanneer zijn de besluiten definitief en op welk principe berust dat?

Sedert 1870 is dat gemakkelijk genoeg en vooral sedert de officiële uitgave van de kerkelijke codex (1917), waarin in Can. 222, § 1 kort en krachtig werd gedecreteerd: „Er is geen œcumenisch concilie mogelijk, dat niet door den Romeinsen Pontifex zou zijn bijeengeroepen."

Vóór het echter zover gekomen was zouden er heel wat conciliaire tragedieën geschied zijn.

Had men zich van stonde af aan algemeen gehouden aan het voorbeeld der apostelen, die vergaderden en besloten onder de leiding van Petrus, dan waren al die tragedieën niet voorgekomen. Doch ook dit moest groeien. Het is zelfs opmerkelijk, dat met het groeien der theologische wetenschap en het uitbreiden van de Kerk van Christus het bewustzijn van een één-hoofdig centrum steeds sterker wordt. Zo is het mogelijk, dat nu in de 20ste eeuw het Rome-centrum veel dieper gevoeld en begrepen wordt dan b.v. in de eerste tien eeuwen. Zo is het ook te begrijpen, dat, toen in 1870 de beslissing gevallen was, zo goed als geen enkele bisschop zich tegen het dogma verzette, en de tegenstrevers (bijvoorbeeld Döllinger en Loisy) als zonderlingen alleen stonden en maar weinig aanhang hadden. En dit nog wel ondanks de „verlichting" der vorige eeuw!

De leiding van de Kerk door den H. Geest is zelden duidelijker te onderscheiden dan juist in de geschiedenis der Concilies.

Rond de concilies ontmoeten elkander de vier grootste machten der wereld, te weten in hun volgorde naar boven: 1e. het gezag of de macht van keizer of koning; 2e. het gezag der vergaderde en particuliere bisschoppen; 3e. het oppergezag van den Paus; 4e. het goddelijk gezag van den heiligen Geest.

Lang zal het duren, voordat hier de ware verhoudingen zijn gevonden en door alle partijen aanvaard.

Om te beginnen: het wereldlijk gezag.

Het lijden begon reeds bij den eersten Christenkeizer, Constantijn. Hoewel hij alles goed bedoelde en zelfs zijn actie in veel opzichten een grote zegen bleek te worden, legde hij reeds de grond voor het funeste Caesaro-papisme, waarbij de „wereldlijke arm" zich te zwaarwichtig doet gevoelen in kerkelijke zaken.

Daar de verhoudingen echter in die tijd minder scherp waren omlijnd is hier veel door de vingers te zien.

Zoals wij later zullen zien was Constantijn de voortdurende botsingen met de leer van Christus moe. Als keizer en eerste christen-keizer nog wel, meende hij niet beter te doen dan met de toestemming van den bisschop van Rome, meteen alle bisschoppen bijeen te roepen om op een algemene vergadering ineens alle geschillen uit de weg te ruimen. Doch Constantijn bemoeide zich wel wat te veel met de vergaderde Vaders en hun besluiten, en legde daardoor reeds de grondslag voor een historisch geworden wanverhouding tussen kerkvergadering en wereldlijke arm. Deze arm dreigde soms wel eens meer dood te drukken dan te beschermen.

Toch is de keizerlijke bemoeiïng met de kerkelijke zaken wel te verklaren uit de omstandigheid, dat de heidense Romeinse keizers van vroeger zelf de titel en het ambt droegen van „Pontifex Maximus". Zij waren zelf dus de hoogste priesters in de staat. Daar met het aanvaarden van het Christendom door Constantijn toch ook het keizerschap bleef bestaan, ligt het psychologisch bezien bijna voor de hand, dat de keizer inzake de godsdienst, welke hij voor zijn landen verplichtend, althans mogelijk, had gesteld, gaarne ook een woordje meesprak. De begrippen van het kerkelijke en staatsrecht waren nog lang niet omschreven, zodat een weinig Caesaro-papisme zeer verklaarbaar is. Bovendien moeten wij hier ook niet het goede vergeten, wat bij dit alles gebleken is. Waren de Romeinse keizers vroeger de hoogste beschermers van het heidendom, nù worden zij juist de hoogste beschermers (al ging dat soms wat hardhandig) van het christendom, hetgeen voor de uitbreiding van het Rijk van Christus van het grootste belang was.

Als wij in de loop der geschiedenis beginnen met Nero, die Petrus niet eens kent en hem toch als een slaaf vermoordt, en we zien daarna de keizers zich steeds meer met het Christendom bemoeien, hetgeen zij zelfs als een toppunt van rijksgevaar gaan beschouwen, wanneer wij vervolgens het summum van vervolging in den waanzinnigen Diocletianus vinden, daarna de ommekeer in Constantius Chlorus en de volslagen wending door Constantijn, dan is het niet meer dan bijna vanzelfsprekend, dat de eerste christenkeizers zich gevoelden als de „sterke arm" van het christendom. En het ligt nu eenmaal in de aard van den sterke zijn kracht te demonstreren! Wij moeten vooral ook bij de latere ontwikkeling niet vergeten, hoe vele vorst-bisschoppen leenmannen waren van keizer of koning, hetgeen het meerderwaardigheidsgevoel van de laatsten in de hand werkte.

Wij zien hoe de Kerk zich uit de eerste eeuwen ontwikkelt en hoe haar onaantastbaarheid en zelfrecht reeds tijdens de Merovingers wordt erkend. In het Westen verdwijnt het Romeinse rijk en keert na enkele eeuwen van kerkelijke ontwikkeling als het „heilige Roomse Rijk" terug; wij zullen dan zelfs zien hoe de keizer titel en macht en kroon van den Paus ontvangt, hoe hij zelfs het paard van den Paus bij de teugel zal leiden.

Dit is niet te beschouwen als de triomph van het pausdom over de keizerskroon, doch als het kruis dat de kroon en het hoofd van den keizer siert en beschermt.

De staatsidee zou doortrokken worden met de christelijke gedachte, zoals eertijds de heidense Romeinse keizer handelde naar de heidense gedachte. Hier is geen sprake van triomph van een kerkelijken machtdrager, maar hier is sprake van een overwinning door Christus zelf.

„Vrees niet: Ik overwin de wereld",

Een prachtig en waardevol geschenk:

HET VERLOSSENDE ANTWOORD OP KWELLENDE VRAGEN

MODERNE APOLOGETISCHE ENCYCLOPEDIE

DOOR

PROF. F. OTTEN EN PROF. J. VERHAAR

De grote vraagbaak voor het katholieke huisgezin

Standaardwerk - 400 blz., groot formaat.

Prijs slechts f 2.90 ing. In prachtige band f 3.90

in de boekhandel en bij

URBI ET ORBI, ONDIEP 6, UTRECHT

Giro 315927

ONS HUISHOUDEN

Onze broodmaaltijden

Onze huisvrouwentaak wordt er niet eenvoudiger op met de broodrantsoenering.

Er zit een onaangename kant aan dit geval en vooral de gemakzuchtige, die gewend is de riempjes maar het liefst uit een groot stuk leer te snijden, zal weinig anders dan stof tot steunen vinden. Maar de huisvrouw uit één stuk ziet toch nog wel iets belangwekkends in deze tijd. We krijgen in tijden als deze eens een kans om te tonen wie we zijn, dat we hersens hebben die we gebruiken kunnen, en niet maar voor één gat gevangen zitten. Magere tijden hebben bovendien voor den mens het nut, dat ze ons in de latere vette jaren — en die komen óók weer! — tot tevredenheid en matiging stemmen.

De broodmaaltijden kunnen een dubbel probleem vormen, nu naast het verminderde broodrantsoen ook de beschikbare boter- of vethoeveelheid kleiner is geworden. Weliswaar wordt voor zware arbeid van beide levensmiddelen een grotere hoeveelheid verstrekt, maar de nog niet zwaar arbeidende grotere jongens en meisjes doen in eetlust doorgaans weinig voor werkende volwassenen onder. En juist omdat ondervoeding in de groeitijd van nadelige invloed kan zijn op het hele verdere leven, is het zaak om te zien, dat juist de jeugd niet onder deze tijdelijke rantsoenering te lijden krijgt.

Daarom is het nodig, om het voorhandene oordeelkundig te benutten.

Ten aanzien van boter gebeurt dat niet, als we ze maar luk-raak op het brood smeren of bij de bereiding van het andere eten gebruiken; in het ene geval komt de warme spijs, in het andere het brood te kort en wordt één van beide minder smakelijk dan ze zouden kunnen zijn.

Nu moet men de smakelijkheid van de maaltijden niet te gering schatten, want geur, smaak en zelfs aanzien van de gerechten hebben grote invloed op de afscheiding van de verteringssappen in maag en darm en dus op de vertering van het voedsel en hierdoor tevens op de mate waarin dit het lichaam ten nutte kan komen.

Nu heeft het eten van alleen droog of onvoldoende besmeerd brood weinig aantrekkelijks, en om niet van de toch al verminderde voedingswaarde van het rantsoen verloren te doen gaan, besmeren en „meubileren" we slechts een deel der boterhammen zodanig, dat ze de vroegere royale tijd het meest nabij komt.

De andere boterhammen gebruiken we dan als droge, voedzame hap bij speciaal voor de broodmaaltijden klaargemaakte schotels, waarin verschillende groenten, aardappelen en eventueel vlees of spek of resten van het middagmaal verwerkt zijn en waaraan ook het beschikbare vet of boter of een deel daarvan is toegevoegd.

Op deze wijze laat zich droog brood zonder enige moeite of tegenzin gebruiken en de sappige, voor zoveel mogelijk rauw klaar te maken groenten leveren bovendien een extra hoeveelheid voedingszouten en vitaminen, twee vooral voor de jeugd hoogst belangrijke bestanddelen van het voedsel.

Met het oog op dit laatste is het ook zaak, dat er uitsluitend bruin brood gegeten wordt en geen wit brood, welk laatste vrijwel geen vitaminen bevat en ook in andere opzichten minderwaardig is aan bruin brood.

Behalve deze manier van ongesmeerd brood eten, van boterbesparing dus, kan men het brood zelf als onderdeel in verschillende gerechten verwerken. In de eerste plaats komen hier nu in aanmerking eventueel overgebleven oude korsten maar grote gezinnen zullen ook wel wat brood speciaal voor dit doel kunnen bestemmen, waardoor een smakelijke en betere voeding verkregen wordt dan een niet of mager besmeerde boterham oplevert.

Zo bijvoorbeeld broodsoep met groenten, die we als volgt klaarmaken voor 4 personen: We snijden bloemkool en/of andere groenten in kleine stukjes en koken ze in ongeveer anderhalve liter water gaar. Daarna voegen we allerlei resten brood toe en een theelepel vol zout. Even vóór het opdienen voegen we voor iedere persoon 1 eetlepel geraspte wortel en nog wat fijngehakte peterselie toe, maar dan mag de soep niet meer koken.

Willen we ook vet toevoegen, dan doen we dit in de vorm van geraspte kaas.

Spitskool of vroeger savoye kool met brood.

Snijd een kool in kleine stukjes en kook ze in weinig water gaar. Bak enige uien in wat vet lichtbruin. Leg in een emaille- of vuurvaste schaal een laag kool, hierop uien, daarop wat in stukken gesneden brood, wat vleesresten, vervolgens weer kool. Strooi er wat zout en peper tussen en giet het overgebleven koolwater er bovenop. De bovenste laag moet uit brood bestaan. Laat het gerecht nog heel zachtjes even doorkoken.

Inplaats van vleesresten kan men ook geraspte kaas gebruiken.

WILMA MÜNCH.

INMAAKTIJD
is zout-tijd. Uit hygiënisch oogpunt gebruikt U natuurlijk Nezo, het verpakte keukenzout van Boekelo.

Vacantie 1940

MAAR WAT ALS HET REGENT?

In de hoek van ons zijkamertje, dat kleine hok, waar we allemaal graag zitten, in ons eentje wel te verstaan, hangt een kolossale lamp van in zijn goeie dagen drie millioen achthonderdduizend kaars! Als ik daar weer 'ns naar gekeken heb, kan ik me verzoenen met regendagen in de vacantie. Want die lamp doet zonniger tijden voor ons herleven. Ze herinnert ons eerst en vooral aan een glorieuze tocht over het Zeeuwse eiland Schouwen.

„Voorzichtig, jong," zei de vuurtorenwachter. „Voorzichtig!" riepen wij allemaal achterna, toen Guus, zijn handen geklemd om de grote glazen bol, de wenteltrap van de Westerlichttoren afdaalde. Om beurten hebben we de kostelijke buit gedragen, de lange weg terug, het duinpad over, voorbij de lijsterbessen en de braamstruiken, langs gele wederik, rose zeepkruid, voorbij de geurende kamperfoelie.

Onze vuurtorenlamp!

IJselijk soliede verpakt in de kartonnen doos, die Daantje, de kruidenier, ons gaf, heeft Van Gend en Loos er geen gruzelementen van kunnen maken. Nu hangt ze, zoals gezegd, in onze zijkamer en wij sterken ons nu en dan aan haar.

U bezit zo'n „trouwe wachtster van de stranden" niet om er uw triestig hart bijwijlen aan op te halen?

Maar u heeft toch wel andere vacantieherinneringen: foto's, kaarten, aantekeningen, gedroogde bloemen, schelpen? Laat ze in sombere dagen hun goed werk aan u verrichten!

Want ze zeggen tegenwoordig nu wel, dat we uitsluitend onze ogen moeten gericht houden op de heerlijke nieuwe tijd, die komen gaat, en door al de bespiegelingen en beschouwingen zou je soms heus gaan geloven, dat er in de voorbije jaren letterlijk niets gedeugd heeft, maar dat is larie. Getuige uw en mijn mooie herinneringen. Vanzelf zullen we er onze kinderen niet mee lastig vallen! Die leren in het heden, voor zover ze 't nog niet in de toekomst doen.

Dit „heden" moet aangenaam zijn voor hen en nuttig, ook in de vacantie, ook als het regent.

Ik acht het een grote fout, dat we hun zo hevig de vrijheid geven, dat er geen enkele plicht meer te vervullen blijft. Het is goed, dat jongens en meisjes meehelpen: met de was, met het huishouden, met bereiden van het eten, met verzorgen van de huisdieren. Zij zullen dat niet altijd hogelijk waarderen, doch het kan hen behoeden voor dat ergste kwaad: de verveling!

Er blijven nog zoveel vrije uren over!

Bovendien kan het geen kwaad, als de jeugd vroegtijdig leert beseffen, dat eigen geluk meer volmaakt genoten wordt, als men eerst heeft meegewerkt aan het geluk van anderen, in casu dat van moeder, die ook wel eens vroeg klaar wil zijn!

Dus: wát als het regent?

Twee dingen dienen vooropgesteld.

Vooreerst:

Het huis is er voor ons en wij zijn er niet voor het huis. We zetten, althans tijdelijk, al te bange zorg voor meubilair, kleedjes enz. opzij.

Ik hou dikwijls mijn hart vast als ik de snoezig ingerichte kamertjes zie — ze zijn stuk voor stuk te klein, de opbouwdienst houde daar rekening mee! — van jonggehuwden. De twisled matten, de pastelkleurige stoelbekleding .... wat zal daarvan terechtkomen als er binnenkort 4, 5, 6 lieve kinderen moeten dartelen, klimmen, timmeren .... spelen? Noem geen stoutigheid wat gezonde levenslust is, scheld niet voor vernielzucht, wat meting en peiling van eigen kunnen bedoelt te zijn!

Verliefde mensen zijn, geloof ik, onder alle schepselen wel het minst ontvankelijk voor goede raad. Anders zou ik zulke luitjes eens aanspreken:

„Beste mensen, je trouwt toch om een gezin te stichten, nietwaar? Wel, koopt dan niet te mooie meubels; doet het eenvoudig aan in de richting van het degelijke. Is het voor je beschikt, dat je gauw uit de kleintjes zult zijn, dan is het nog tijd genoeg om roomkleurige vloerbedekking aan te schaffen en kastjes met glazen deuren."

Ten tweede:

Men klage niet te spoedig, als er eens een paar natte dagen komen!

Jacobus van Looy heeft eens beweerd: Er bestaat geen lelijk weer; er bestaan alleen maar te mooie kleren! Reken er op, dat Van Looy, die misschien nog meer schilder dan schrijver was, van zon en kleur en zon zal gehouden hebben! Hij zag echter blijkens de aangehaalde woorden, ook scherp de menselijke ijdelheid en .... domheid.

De enige jas, die een Nederlander werkelijk nodig heeft, is een regenjas! Een soliede dan. Mitsgaders een zuidwester en een paar stevige schoenen. Daar zal een mens het in ieder geval een heel eind mee sturen en zich kiplekker mee voelen. Want behoeden we ons en onze dierbaren voor een overprikkelde stemming, omdat het buiten zo nat en binnen zo somber is, en omdat we zo dicht op elkaar zitten en elkaar hinderen zonder het te willen. Dan liever zich kletsnat laten regenen, de longen vol frisse lucht halen en thuis met reuzenanimo dan het spel hervatten!

Ook onze moderne kinderen kunnen vreugde beleven aan de ouderwetse vlechtmatjes en legstokjes; aan kralenrijgen.

Vergeten we ook niet, hoe plezierig het is, om zelf speelgoed te maken: met papier en lappen, breikatoen en doosjes zijn poppen, poppenhuizen, ballen en dieren te fabriceren. Een ketting van klosjes is een welkom geschenk voor een pukkie van 'n maand of tien; een doosje of kistje, in vakken verdeeld, een z.g. sorteerdoos, is prachtig voor een driejarige, mits hij er knopen, steentjes, erwten, bonen enz. bij krijgt. Grote broers zijn in staat een volmaakte boerderij uit te zagen, maar daar zwijg ik over, want mijn zoons waarschuwen me, dat triplex op 't ogenblik waanzinnig duur is.

Wie zich vergaapt aan de schone schijn van etalage-speelgoed en op zelfgemaakt speelmateriaal het stempel „armoedig" drukt, weet er niets van. Een befaamd opvoedkundige als dr. Decroly denkt er anders over!

Ja, wat, als 't regent?

Ga dan ook eens op reis in de boeken. Dat hoeft niet ver van huis te zijn. Trek eens mee met dr. Jac. Thijsse, den groten natuurvriend, die deze week zijn 75ste verjaardag vierde. Deze voortreffelijke Nederlander — dát is een nationalist! — heeft ons prachtige boeken geschonken, waardoor we ons land leren kennen en liefhebben.

Laat dr. Ritter u Zeeland tonen in zijn boekje: De hoorn der Schelde.

Wilt ge misschien ontdekkingen doen vlak naast uw deur, geniet dan van: Ik zie, ik zie wat gij niet ziet (Weremeüs Buning).

Ge kunt desnoods in verre landen bergen gaan beklimmen met Den Doolaard als gids.

En als uw verlangens verder reiken, tot Rome toe, ga aan de hand van Irma Meyer, waar ze zingt van Zegen, Zon en Zuiden. Verkiest ge mannelijke leiding, volg dan A. Kuyle op zijn tocht Tussen Keulen en Parijs.

Roep niet te gauw, dat u niet van reisbeschrijvingen houdt. Misschien hebt u vroeger op school „vreselijke" aardrijkskundeboeken gehad en werkt dit nog na!

Probeer het eens! Ga eens op reis in een boek! 't Is een rustige, goedkope, gerieflijke manier van reizen, die u vele genotvolle, leerzame uren zal schenken.

Ook juist als het in de vacantie mocht regenen!

C. BOUDENS-VAN HEEL.

SCHAAKRUBRIEK

Correspondentieadres: Drs. Th. C. L. Kok, Assendelftstraat 17, Den Haag.

Oplossing probleem No. 253 (Marble)

Wit: Ke4, Tb1, Lh8, pionnen g2 en h7.
Zwart: Kh2, pion g3.

1. Lh8—a1!!, Kh2×g2 2. h7—h8D, Kg2—f2. 3. Dh8—b2 mat. De loper is over het veld b2 heen naar a1 gegaan om plaats te maken voor de gepromoveerde dame, die op dit veld mat zet. Dit idee noemt men **lijnruiming.**

Oplossing probleem No. 255 (Weenink)

Wit: Kc8, Dc1, Lh1, Pb3 en e3, pionnen c5 en h4.

Zwart: Kc6, Lb3 en d5, pionnen b4, b5, e6 en h5.

Dit probleem is een tempozet; was zwart aan zet, dan kon reeds direct op iedere zet van zwart een matzet volgen; b.v. 1..... e5. 2. Le5:; 1. ..... Lh1:. 2. Dh1:; 1. ..... Lg2. 2. Lg2:; 1. ..... Le5. 2. Pa5 enz. Wit beschikt evenwel niet over een zuiver afwachtende zet, doch speelt 1. Pe3—c2 om na 1. ..... e6—e5 met 2. 2. Dc1—h6 en na een zet van Lc3 hetzij met Pc2×b4 hetzij met Pc2—d4 mat te geven.

Oplossing eindspel No. 258 (Rinck)

Wit: Kf2, pionnen e2 en h4.
Zwart: Kh1, pionnen d6, g4 en h7.

1. Kf2—g3, h7—h5. 2. e2—e4, Kh1—g1. 3. e4—e5, d6×e5 pat.

Goede oplossingen

Beide problemen: R. Bosma, Sneek; J. P. Kleijnenbreugel, Goirle en G. J. C. v. Trijp, Utrecht.

Alleen No. 253: L. P. Solleveld, Wateringen.

Alleen No. 255: J. J. v. Hoek, Amsterdam.

Ter oplossing probleem No. 259. Inzendingen vóór 15 Augustus.

No. 259

J. Möller

Skakbladet 1911

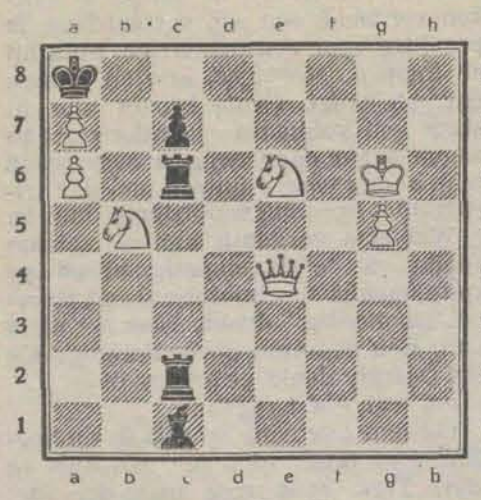

Mat in 3 zetten

MARTIKA

door

A. TH. TERWINDT O. P.

ƒ 1.50

Verkrijgbaar bij de boekhandel en bij de uitgeefster

URBI ET ORBI - UTRECHT

DAMES EN MEISJES MAAKT NU ZELF UW KLEEDING

Zendt bon en 25 cent aan postzegels en U ontvangt een mooi boek met ruim 100 maten en modellen en tevens een gratis apparaat om U te laten zien hoe gemakkelijk onze methode is om **THUIS** alle kleeding te leeren maken en vermaken.

BON aan **MODEVAKSCHOOL E. N. S. A. I. D. Tolsteegsingel 54, Utrecht**

Naam:

Adres:

Herleving van het ambacht

III.

Economische mogelijkheid

Thans willen wij ons afvragen, in hoeverre een productie in kleine ambachtsbedrijven ook economisch mogelijk zijn kan. Dit wil echter niet zeggen, dat wij de economische norm de hoogste achten. Ook indien mocht blijken, dat voorshands economische rendabele productie binnen de ambachtsbedrijven niet mogelijk is, dan menen wij, dat er sterke motieven zijn van culturele en sociale aard om het ambacht door subsidiëring of anderszins te stimuleren. Het is de taak der gemeenschap te zorgen, dat zo veel mogelijk burgers hun levensgeluk bereiken, en niet, dat er zoveel mogelijk economisch rendabele bedrijven zijn.

Wij menen echter dat een, ook uit economisch oogpunt rendabele productie binnen kleine ambachtsbedrijven, zeer zeker mogelijk zal zijn, en zelfs binnen zeer afzienbare tijd. Deze stelling willen wij hier nader aantonen.

Wanneer wij de mogelijkheid eerst in het licht der theoretische economie bezien, dan kunnen wij erop wijzen, dat wat betreft de voorwaarden voor een juist functionneren van het prijzenstelsel, — een voorname norm voor het al dan niet bestaan van een economische mogelijkheid van een bepaalde productiewijze, — deze bij het optreden van een groot aantal kleinere bedrijven beter vervuld worden dan bij grote concentratie. Het optreden van een groot aantal marktsubjecten werkt mede tot een geringe invloed van machtsfactoren en dus tot een juist economisch evenwicht.

Wolfgang Heller stelt voor het goed functionneren van de concurrentie, die als een der drijvende krachten op de markt optreedt, de voorwaarden van grote beweeglijkheid der productiemiddelen en gelijkheid van marktsubjecten. Twee voorwaarden waaraan, zoals onmiddellijk blijkt, veel kleinere bedrijven beter voldoen, dan enkele grotere. Aan de eis van uniformiteit der marktsubjecten wordt echter door de ambachtsproducten, die uit de aard der zaak een persoonlijk karakter dragen, weinig voldaan. Welke invloed dit op de functionnering van het prijzenstelsel uitoefent is vanzelfsprekend niet nauwkeurig vast te stellen.

Op de tweede plaats vergroot de differentiatie, de economische stabiliteit der maatschappij. Dat dit evenzeer een maatschappelijk als een economisch belang is, spreekt overigens wel vanzelf. Een huis staat even stevig, of het gefundeerd is op drie of vier zware palen, dan wel op vele lichtere palen. Wanneer echter een der grote palen gaat wankelen, lijdt de stabiliteit van het huis groter gevaar, dan wanneer enige der kleinere palen hun dienst zouden weigeren. Zo is het economisch leven, dat gestut wordt door enkele grootbedrijven, veel minder stabiel, dan dat wat gestut wordt door vele kleinere bedrijven. Daarenboven is de economische machtsvorming, die een macht naast of zelfs tegen de staatsmacht vormt, een schaduwzijde van een weinig grote differentiatie. In deze opzichten biedt dus ook zuiver economisch bezien een differentiatie in kleine ambachtsbedrijven vele voordelen.

Gaan wij thans, na deze meer algemene en theoretische opmerkingen, waaruit ons niet alleen een mogelijkheid, maar zelfs een wenselijkheid van bevordering der kleine ambachtsbedrijven bleek, over tot meer practische en concrete beschouwingen omtrent de economische mogelijkheid.

Wij stellen ons dan op het standpunt van een ondernemer, die nagaat, of en op welk terrein hij een nieuw werkgebied kan vinden. Hij gaat dan eerst na, in hoeverre er behoefte bestaat aan een bepaald product. Hoeveel ervan wordt ingevoerd, hoe de exportmogelijkheden liggen, welke zijn concurrenten zijn, of de vraag elastisch is. Hij gaat na, in hoeverre hij boven zijn concurrenten een voorrang heeft, die hem een quasi-rent kan opleveren. Vervolgens zal hij onderzoeken, welke de offers zijn, die hij moet brengen, en op welk bedrag de opbrengst is te ramen. Uit al deze onderzoekingen zal dan blijken in hoeverre een oprichting of uitbreiding van een onderneming mogelijk is.

Hoe staat het nu te dezen aanzien met het ambacht?

De productie zal deels gericht zijn op behoeften in de bouwwereld, deels op die bij de woninginrichting.

Op het gebied van de bouwnijverheid zijn de ambachtslieden reeds ingeschakeld. Of misschien beter, leveren smeden en timmerlieden reeds producten, die echter vaak weinig hebben van de edele ambachtsgeest, die hen moest bezielen. Smid en timmerman hebben hun schoon vak verleerd, en hier is het dus slechts zaak henzelf van hun sluimerende talenten weer te overtuigen, en deze tot nieuw leven te brengen. Bepaalde nieuwe materiële offers zal dit niet vragen, en over het algemeen zal de toekomstige eigenaar graag iets meer betalen, wanneer zijn huis of gebouw daardoor waarlijk schoner wordt. Ten dele heeft de ambachtsman hier terrein verloren aan de machinale productie. In zoverre hij hier betere producten kan leveren, moet hij dit terrein langzamerhand trachten te heroveren. Daartoe zal echter eerst de zin voor het schone moeten terugkeren bij den bouwmeester. Hij zal moeten inzien, dat hij, door bepaalde détails door een ambachtsman te laten verzorgen, door een kleine verhoging van de bouwsom een gebouw veel bewoonbaarder en waarachtig schoner kan maken. De ambachtsman krijgt dan dus zijn gemaakte offers vergoed. Op dit gebied der bouwnijverheid is dus een herleving mogelijk, indien architecten en toekomstige bewoners weer meer zin voor het schone krijgen, en ambachtslieden hun oude vaardigheid herwinnen.

Op het gebied der woninginrichting behoort op de eerste plaats te worden nagegaan, hoe groot de invoer van meubelen is, en tweedens hoeveel fabrikanten van massameubelen er zijn.

In 1939 werd ingevoerd voor ƒ 1.736.000 aan houten meubelen. Daarvan kwam voor ƒ 646.000,— uit Duitsland en voor ƒ 503.000,— uit België. De invoercijfers van smeedijzeren ambachtswerk zijn niet uitgesplitst in de statistiek, en de gecombineerde cijfers geven uiteraard geen bruikbaar materiaal.

(Slot volgt)

Hoofdpijn en Kiespijn

Veilig en vlug als geen ander helpen hierbij altijd een poeder of cachet van Mijnhardt. — Mijnhardt's Poeders per stuk 8 cent. Doos 45 cent. Cachets, genaamd "Mijnhardtjes" Doos 10 en 50 ct.

WIE BEN IK??

Ik werd op 11 December 1843 geboren in Clausthal, in het Harzgebergte, uit een ambtenarenfamilie. Hoewel ik lang aarzelde bij de keuze van een beroep, trok de geneeskunde mij toch het meest aan; ik voltooide mijn studie op dit gebied in 1866. Ik ben de practische ontdekker van talrijke bacteriën, waarbij die van de tuberculose-bacil wel de voornaamste is. In 1905 verwierf ik hiervoor de Nobelprijs voor geneeskunde. Wie ben ik?

Wie spreekt over de vreselijke volksziekte tuberculose denkt onmiddellijk aan den naam van Robert Koch, den geneesheer, die in de hierbijstaande raadsel-omschrijving wordt bedoeld.

Toen Robert Koch zijn studies had voleind, vestigde hij zich als arts in Wollstein, waar hij een achttal jaren als gemeentearts werkte.

Ondanks een drukke praktijk wist Koch echter steeds nog tijd te vinden om zich verder in zijn vak te bekwamen en het was vooral zijn microscoop waarbij hij na een afmattende dagtaak verpozing wist te vinden, verpozing die echter heel wat anders dan ontspanning zou blijken te zijn.

Toen Koch pas in z'n nieuwe standplaats zijn werkzaamheden had aangevangen, heerste er bij het vee in de omstreken van Wollstein een miltvuurziekte van grote omvang.

Koch liet nu van het slachthuis te Wollstein een hoeveelheid bloed komen van aan miltvuur gestorven vee en zette zich aan de arbeid. Nu moet men hierover niet gering denken, want dat ziekten veroorzaakt zouden worden door bacteriën was iets wat wel bekend was, doch waartegenover men toch nog zeer sceptisch stond.

Koch onderzocht het bloed van gestorven vee en ontdekte daarin met z'n microscoop kleine, langgerekte staafjes (microscopische afmetingen natuurlijk!). Wat dat voor staafjes waren, was onbekend. Nu kreeg Koch het vermoeden, dat deze staafjes wel eens de verwekkers der miltvuurziekte konden zijn. Hij spoot nu muizen in met het besmette bloed en constateerde dat ook deze diertjes aan miltvuur stierven. De grote moeilijkheid was nu deze staafjes (bacteriën) in zogenaamde „reincultuur" te krijgen. Immers allerlei verschillende bacteriën kunnen bij elkaar zitten en om de eigenlijke verwekker te kunnen bestuderen is het nodig alleen bacteriën van een bepaald soort (in dit geval de genoemde staafjes) bij elkaar te hebben. Ook dit gelukte Koch zij het op wat primitieve wijze. Later immers werden er voor verschillende soorten bacteriën verschillende voedingsbodems gemaakt door middel van gelatine en verdere chemische stoffen, zodat op het ogenblik vrijwel alle soorten bacteriën in „reincultuur" leverbaar zijn. Zo verkreeg Koch levende bacillen van een bepaald soort (de miltvuurbacil in dit geval) in buisjes. Met deze bacillen kon hij toen allerlei proeven doen, kon constateren hoe ze reageerden op hitte en koude, wanneer ze stierven enz., enz., welke proeven dan de basis vormden voor het vervaardigen van geneesmiddelen tegen miltvuur (inentingen).

Een en ander had tot gevolg dat de ontdekking van Koch wereldbekendheid verkreeg, zodat hij reeds in 1880 benoemd werd tot lid van de Rijksgezondheidsdienst te Berlijn en daar ook de beschikking kreeg over een laboratorium en assistenten.

Reeds het eerste jaar van zijn arbeid in Berlijn leverde belangrijk resultaat op: het probleem van de desinfectie werd namelijk aan een diepgaand onderzoek onderworpen en werd ook opgelost: het gebruik van sublimaat is hiervan het gevolg. Hoe zou het moderne leven mogelijk zijn zonder desinfecterende middelen en wat een ziektes van allerlei soort zijn door het gebruik dier middelen niet voorkomen?

Toen Koch eenmaal zo ver was dat hij allerlei bacteriën in „reincultuur" had en het dus de bedoeling was op bepaalde soorten zijn krachten te gaan beproeven om geneesmiddelen tegen de door de betreffende bacillen veroorzaakte ziekten te vinden, lag het voor de hand dat het vooral de tuberculose-bacil was waaraan hij zijn aandacht besteedde. Wat een ellende had de tuberculose immers reeds over het mensdom gebracht.

Tot nu toe was de ontdekking van Koch nog slechts een middel om de tuberculose te constateren. Men wist nu waar de tuberculose vandaan kwam maar daarmee was het geneesmiddel nog niet gevonden. Hierop werden alle krachten ingesteld en Koch is hierin ook wel op enlgerlei wijze geslaagd, zij het niet voor 100 pct. Zijn in 1896 aangekondigde middel, de zoogenaamde tuberculine van Koch, is geen geneesmiddel tegen tuberculose en als zodanig heeft Koch het ook niet gepousseerd. Het is een middel bestaande uit fijngewreven lichaampjes van de tuberkelbacillen en geeft het lichaam, mits op de juiste wijze toegepast, een zekere weerstand teken tuberculose-infectie. Door deze tuberculine werd Koch's naam wereldberoemd, doordat men meende dat dit het geneesmiddel was tegen tuberculose, waarvoor Koch het echter niet had uitgegeven. Immers nog heden ten dage wachten we op dit geneesmiddel.

Dit doet overigens niets af aan de ongekende waarde van Koch's ontdekkingen, die zich op nog veel breder terrein uitbreidden en ook bijvoorbeeld de cholera, de pest enz. bestreken.

Het is ondoenlijk in dit beperkt artikel alle vindingen van Koch de revue te doen passeren. Het zij daarom genoeg te constateren dat Koch's werk van verdragende betekenis is geweest voor het mensdom en dat hij de wetenschappelijke practicus is geweest, die het gehele terrein der bacteriologie heeft verkend en talrijke vermaarde vindingen op dit terrein heeft gedaan.

Hij stierf in 1910. De naam Koch is er in de geneeskundige wereld een van de allereerste betekenis en zijn werk vormt de basis waarop het latere werk op bacteriologisch terrein is gegrondvest.

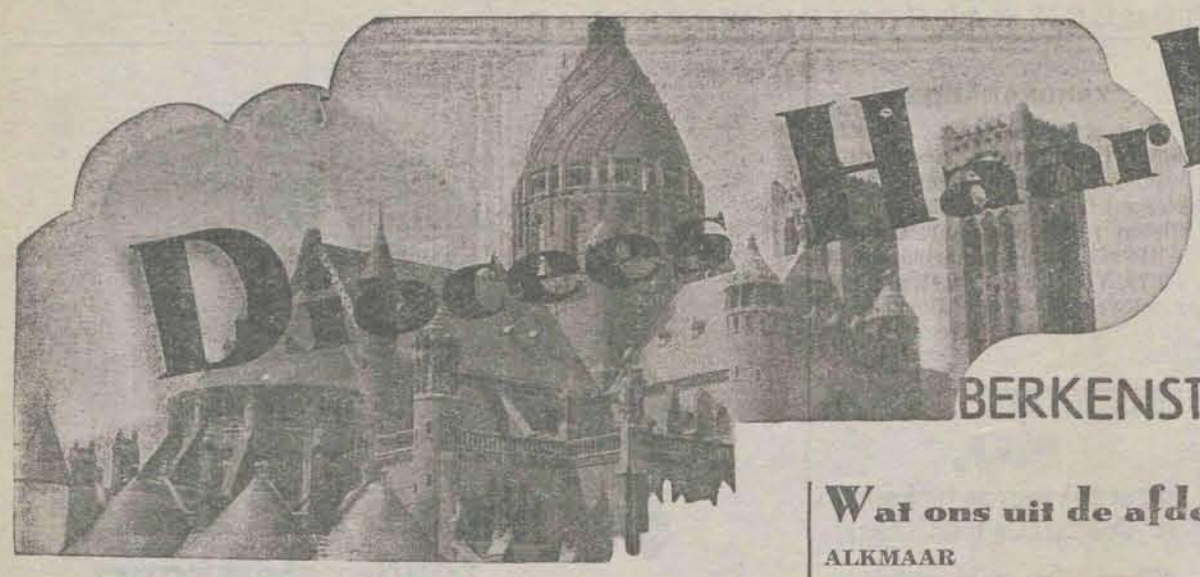

REDACTIE-ADRES:
BERKENSTRAAT 57, HAARLEM (NOORD)

Van het Bondsbestuur

Aan de afdelingen,

De nieuwe omstandigheden, waarin ons land zich nu reeds enige maanden bevindt, hebben niet kunnen verhinderen dat een nauw contact tussen ons bondsbestuur en de besturen der afdelingen bleef bestaan.

Wel werden er bijna geen ledenvergaderingen gehouden, maar dit was als naar gewoonte, omdat de zomermaanden zich daartoe nu eenmaal niet best lenen.

Intussen ging echter toch het werk zijn gewone gang en werd er allerwegen naar gestreefd om ook onder de nieuwe omstandigheden alles te doen wat in het belang der leden en dat der organisatie noodzakelijk was.

Het komt ons gewenst voor reeds nu enkele aanwijzingen te geven voor het geval er afdelingen in de noodzakelijkheid mochten verkeren om een ledenvergadering te beleggen. Deze aanwijzingen zullen ook voor het a.s. vergaderingseizoen van betekenis zijn. Wij verzoeken u derhalve daaraan volle aandacht te schenken.

Ledenvergaderingen moeten alleen gehouden worden wanneer deze nodig zijn. Nodig zijn ze, wanneer reglementaire besluiten genomen moeten worden, verslagen moeten uitgebracht, bestuursleden gekozen moeten worden.

Voor het behandelen van **persoonlijke** aangelegenheden van de leden moet de ledenvergadering **niet** gebruikt worden. De besturen moeten voor de behandeling van deze persoonlijke zaken andere mogelijkheden openen, door bijvoorbeeld op vastgestelde tijden zittingen daarvoor te houden.

Wat betreft de ontwikkelings- of cursusavonden in het a.s. seizoen berichten wij u nog het volgende:

Op deze avonden mogen geen onderwerpen behandeld worden en geen sprekers optreden, zonder dat met het bondsbestuur, dat wil zeggen den districtsbestuurder, vooraf overleg is gepleegd. Uitzondering daarop maakt uw eerwaarde geestelijke adviseur, wanneer die over een godsdienstig of geestelijk onderwerp spreekt.

Overigens zal het bondsbestuur u tijdig in kennis stellen met de onderwerpen die wij in de a.s. winter zullen behandelen. Op de ontwikkelingsavonden moet inzake de gedachtenwisseling over het onderwerp voorzichtig te werk worden gegaan. De vragen zullen schriftelijk moeten worden gesteld en de inleider zal dan beoordelen of de vraag al of niet voor beantwoording in aanmerking komt.

Met het oog op de mogelijkheid dat in de a.s. winter nog verduisteringsvoorschriften zullen bestaan, raden wij uw besturen nu reeds aan daar ten volle aandacht aan te schenken en zo mogelijk de nodige maatregelen te treffen. Desondanks kan in sommige plaatsen het toch onmogelijk zijn des avonds te vergaderen. In dat geval, **dus als uiterste noodzaak,** moet overwogen worden om dan des Zaterdagsmiddags te vergaderen. Zou dat ook niet mogelijk zijn, dan moet getracht worden de Zondag daarvoor te gebruiken. U weet, daar zijn wij tegen geweest, maar deze bijzondere omstandigheden vorderen dan ook bijzondere maatregelen.

Mede in dit verband zou overwogen kunnen worden om sociale Zondagen te houden. Die beginnen met een H. Mis met algemene H. Communie terwijl daarna de vergadering gehouden wordt.

Natuurlijk moet er voor gezorgd worden dat al onze vergaderingen of bijeenkomsten een waardig karakter dragen. Zij moeten het teken dragen van welbewuste verantwoordelijkheid en fierheid, die onze arbeidersstand waardig is. Alles moet vermeden worden wat afbreuk kan doen aan deze fierheid en verantwoordelijkheid.

Dit zijn enkle algemene richtlijnen, waarbij u dringend verzocht wordt er de hand aan te houden. Mochten er dan nog moeilijkheden zijn dan kunt u zich naar gewoonte nader verstaan met uw districtsbestuurder.

Met Gods hulp zullen wij in deze ernstige tijden blijven voortgaan onze organisatie dienstbaar te blijven stellen tot verheffing van de arbeidersstand en aan de welvaart van ons Nederlandse volk.

Met vriendengroet,
Voor het bondsbestuur,
J. W. v. d. AKKER, voorzitter
ANT. J. M .ANGENENT, secr.

Adviesbureau Amsterdam en Leiden

Met het oog op de vacanties zal het Centraal Adviesbureau zowel te Amsterdam als te Leiden op Dinsdag 6 en Dinsdag 13 Augustus GEEN zitting houden.

Men neme hiervan goede nota.

GOUDKORREL

Wij beleven donkere en droeve tijden.

Uit de duisternis moeten wij naar het licht. Dit betekent voor ons zoveel als de arbeid van een mijnwerker die uit de diepte der aarde opstijgt naar boven en de gouden zonnestralen mag aanschouwen.

Wij moeten uit de duisternis van ons leven, naar het zonnelicht van Gods genade.

Wij kunnen uit de diepte snel opstijgen door aan een gesloten retraite deel te nemen.

Wat ons uit de afdelingen ter ore kwam

ALKMAAR

Betreffende de thermometeractie voor het Kanunnik Van Schaik-fonds kunnen wij mededelen, dat ons wederom 450 nieuwe thermometers zijn toegezonden, zodat dezer dagen met het distribueren zal worden begonnen. Wij sporen eenieder dringend aan voor deze zeer mooie geestelijke actie daadwerkelijke medewerking te willen verlenen, temeer daar het doel van deze actie is aan de wereld meer priesters te schenken, waaraan zij zoveel behoefte heeft. En het moet voor ons allen een voldoening zijn, dat men op zo'n gemakkelijke wijze hieraan zijn medewerking kan verlenen. Daarom verwachten wij, dat al onze leden een thermometer zullen bezitten en tevens bij vrienden en bekenden deze actie zullen aanbevelen, opdat zoveel mogelijk bij alle katholieken van Alkmaar een thermometer geplaatst zal worden.

Deze actie is wel een van de mooiste geestelijke werken, die men kan verrichten tot heil en welzijn van ons volk. De propagandisten worden dan ook aangespoord tot spontane activiteit en spoedige afwerking, zodat deze 450 thermometers binnen korte tijd hun bestemming hebben bereikt. De leiding van deze actie berust bij vriend M. H. Kempen, Nieuwstraat 7, alwaar men de thermometers kan verkrijgen.

Dus, vrienden, allen aan het werk, opdat een en ander spoedig zal zijn afgewerkt en het Kanunnik Van Schaik-fonds het schone resultaat van katholiek Alkmaar zal kunnen vernemen. Zegt het voort.

AMSTERDAM

In tegenwoordigheid van pater mag. S. Stokman O.F.M. en de leraren werden dezer dagen in het bondsgebouw van de Kath. Volksbond de diploma's uitgereikt.

Deze cursus, waarvan de lessen gedurende drie jaren tweemaal gegeven worden, bevat de navolgende vakken: godsdienst, economie, sociologie, Nederlandse taal, geschiedenis, geschiedenis van de arbeidersbeweging, arbeidsrecht en staatsinrichting.

Aan alle cursisten kon het diploma worden uitgereikt, namelijk aan: J. H. M. Arnold, Bernissestraat 50 II; J. J. Arts, Vrolikstraat 220; J. Boddeke, Nachtegaalstraat 34 hs; A. G. Burger, Van Hillegaertstraat 66; N. Colenberg, Kraaienplein 24; N. A. Goossens, Krommeniestraat 9; P. J. Heus, Postjesweg 108; M. A. Machielse, Corn. Dirkszstraat 10; J. v. Santen, Romb. Hogerbeetsstraat 49; W. Wijfjes, Prins Bernhardlaan 6, Ouderkerk aan den Amstel; G. v. Santen, Romb. Hogerbeetsstraat 49; W. Vulink, Newtonstraat 49.

Aan de beide laatste cursisten werd het diploma met „lof" uitgereikt.

De uitreiking van de diploma's vond plaats door pater Stokman, die na een kort inleidingswoord van den heer Steinmetz wees op de grote betekenis van het bezit van het diploma, wanneer het geleerde maar dienstbaar gemaakt wordt aan de beweging.

Een der gediplomeerden dankte bestuur en leraren voor de gelegenheid, die zij geboden hebben het gestelde doel te bereiken.

BEVERWIJK

Aan de leden van het R. K. Spaarfonds St. Nicolaas van Myra, onderafdeling van de Nederlandse Katholieke Volksbond, kan worden meegedeeld dat met einde van de maand Juli het boekjaar der vereniging sluit. Voor die tijd zal door de leden aan den bode moeten worden opgegeven het aantal kolen dat men denkt te betrekken. De aflevering zal aldus geschieden dat dadelijk na de opgave reeds 20 procent wordt thuis bezorgd van het kwantum dat men het vorig jaar in totaal heeft verbruikt. De aflevering van het overige deel zal geschieden overeenkomstig de na October geldende bepalingen. De prijzen der kolen die direct worden afgeleverd zijn: Mijn Willem Sophie: III f 2,45 per hl; II f 2,20 per hl; mijn Wilhelmina: III f 2,30 per hl; II f 2,05 per hl; V f 2,05 per hl; eierkolen f 1,40 per hl.

HAARLEM

Op Donderdag 25 Juli hield de R. K. Coöperatieve Bakkerij en Verbruiksvereniging „Arbeid Adelt" U.A., onderafdeling van de Volksbond, haar jaarvergadering in het gebouw Sint Bavo, waar de voorzitter na enige mededelingen een algemeen overzicht gaf van de stand der cooperatie, welke bijzonder gunstig genoemd mag worden. De oorlogstoestand had wel een beetje verandering aan de kleur van het brood gegeven, maar dit moest op hoog bevel. De coöperatie kan wedijveren met de beste en grootste coöperaties hier ter stede en de voorzitter hoopte dan ook, dat dit aanleiding zal zijn, dat vele leden van de Kath. Volksbond thans lid zullen worden van Arbeid Adelt, want het dividend kan opgevoerd worden, wanneer er een groot aantal leden toetreedt, omdat daardoor de bedrijfsonkosten niet hoger behoeven te worden.

Een van de oorzaken, dat de coöperatie er zo gunstig voor staat is, dat het financieel beleid zo accuraat beheerd wordt door den administrateur, waarvoor hem dan ook hartelijk dank werd gebracht door bestuur en leden. Ook het personeel, dat buitengewone plichtsbetrachting kent, wordt zeer gewaardeerd door het bestuur. De coöperatie mocht dit jaar 42 nieuwe leden inboeken; 16 leden werden afgeschreven wegens vertrek en bedanken. Met de distributie gaat het goed en met het distributiebureau bestaat een goede samenwerking.

De verlies- en winstrekening sluit met een bedrag van *f* 42.914,28.

Na ampele bespreking werd onder applaus goedgekeurd, dat het dividend dit jaar bepaald zal worden op 6 procent.

Bij de bestuursverkiezing werd de aftredende secretaris, de heer J. Th. de Bruin, bij acclamatie herkozen en in de plaats van den heer W. van Zanten, die zich niet meer herkiesbaar stelde, werd gekozen de heer J. de Graaf.

Bedevaart naar Heiloo

Het is de commissie voor de geestelijke belangen bekend, dat de deelneming voor de bedevaart naar Heiloo op Zondag 11 Augustus groot zal zijn. Ieder Mariavereerder wil dan ook aan deze bedevaart deelnemen.

De commissie tracht dan ook de onkosten zo laag mogelijk te houden, omdat dan honderden in staat zullen zijn mede naar Maria's genade-oord op te trekken.

Maar nu dan ook het vriendelijk verzoek: haal dan zo spoedig mogelijk uw spoorkaartje en programma met gebeden en gezangen bij den heer G. Scholte, gebouw St. Bavo en de commissieleden, de heren B. Reijnders, Zomervaart 134; Th. Uiterdijk, Leidsestraat 24 zwart; F. A. Puts, Nassaustraat 12 rood; J. Gortzak, Bantamstraat 64; M. G. Doek, Voorduinstraat 40; A. van Rijn, Nachtegaalstraat 52; G. Stevens, Merovingerstraat 64.

Zij, die per rijwiel deze bedevaart willen maken, doen dit onder leiding van een onzer commissieleden en voorzien zich eerst van een programmaboekje à 10 cent.

Zie voor verdere gegevens de biljetten in de kerkportalen en bij de commissieleden.

VELSEN

Zondag j.l. werd er in de gemeente Velsen een bloempjesdag gehouden ten bate van Herwoninen Levenskracht. De opbrengst bedroeg voor IJmuiden-Oost f 60.36 en voor Velzen-Noord f 47.30.

Aan allen welke hun medewerking voor deze collecte gaven en aan de milde gevers hartelijk dank.

WORMER.

Zoals u wel gelezen zult hebben, worden er dit jaar wederom studiedagen gehouden te Voorhout van 24 tot en met 26 Augustus a.s. Aangezien het aantal deelnemers minder moet zijn dan gewoonlijk vanwege de huisvesting, moeten de liefhebbers zich zo spoedig mogelijk opgeven. Zoals gewoonlijk gaat er een van het bestuur en een van de leden, op kosten van de Volksbond, bij grotere opgave zal geloot worden. Voor hen die er persoonlijk heen willen gaan zijn de kosten *f* 6. Wacht niet met opgeven tot het te laat is. Verdere inlichtingen zijn te verkrijgen bij den secretaris.

ZAANDAM

Werkloosheid 1939

In het jaarverslag van de gemeentelijke dienst der werkloosheid en arbeidsbemiddeling lezen wij dat de werkloosheid in het tweede half jaar van 1938 zich in een dalende lijn bewoog welke daling in 1939 bleef aanhouden, alleen de laatste weken van 1939 bracht weer een ongunstig beeld.

Op 1 Juli 1939 bedroeg het aantal werkloze mannen 1128, 1 October 1939 1162 en 1 Januari 1940 was dit aantal tot 1438 gestegen.

In Januari 1939 staonden 1621 geheel werkloze mannelijke en 21 vrouwelijke personen ingeschreven; 156 mannelijke personen welke van betrekking wensten te veranderen en 6 vrouwelijke personen, totaal dus 1804. Op 31 December 1939 bedroeg dit aantal respectievelijk 1438, 16, 36 en 1, totaal 1491. Het aantal werklozen bedroeg dus 183 personen minder.

Bij beschouwing dezer cijfers dient te worden opgemerkt dat het aantal inwoners op 1 Januari 1939: 36440 en op 31 December 1939: 38024 bedroeg. Over het eerste halfjaar 1939 bedroeg het aantal werklozen 43.9 per 1000 inwoners en over het tweede halfjaar 35.3.

LEEST
HET DAGBLAD
DE VOLKSKRANT

N.V. ROBINSON SCHOENFABRIEK - NIJMEGEN

Vraagt voor 't nieuwe toneelseizoen

DE SOLDATENDOCHTER, vrolijk spel in één bedrijf voor 1 dame en 3 heren prijs 75 cent
De HAARKUUR, klucht in één bedrijf voor 4 heren of 1 dame en 3 heren prijs 75 cent
RIDDERS ZONDER VREES OF BLAAM, vrolijk spel in één bedrijf voor 7 heren prijs 75 cent
DE PANTOFFELHELD, revueschets in 2 taferelen voor 1 dame en 2 heren prijs 75 cent

Uitgave TONEELFONDS „VARIA"
HEERENWEG 66 — UTRECHT — POSTREKENING 347954

ZANGKANARIES

Zangseyferts ƒ 1,25. De beste Seyfertmannen ƒ 2. Reeds duizenden dankbetuigingen. Kanariepopjes ƒ 0,30. Teelbare parkieten ƒ 0,90 per paar. Oranje, witte en bruine kanariemannen ƒ 1,75. Vogelzaden ƒ 0,13 p. pond Fijnkwekerij Nico Borneman, Merelstraat 31 b, Utrecht. Telef. 13617.

NU,
maar ook voor de toekomst is Coöperatie onmisbaar!

Coöperatie

moet en zal een belangrijke taak hebben bij de wederopbouw.

Houdt dus ook NU vast aan Uw coöperatieve gedachte!

Blijft ook NU trouw lid en verbruiker van:

R. K. Coöperatieve Verbruiksvereniging
HET ANKER u.a.
Kruisstr. 54 - L. Vrouweplein 1
TILBURG

Gebruikt bij Uw ontbijt steeds
'A.H.O.
GLORIA KOEK
Neemt proef met onze andere
A.H.O.-ARTIKELEN
Fa. A. HUYBREGTS-OOMS
Emmastraat 35
TILBURG

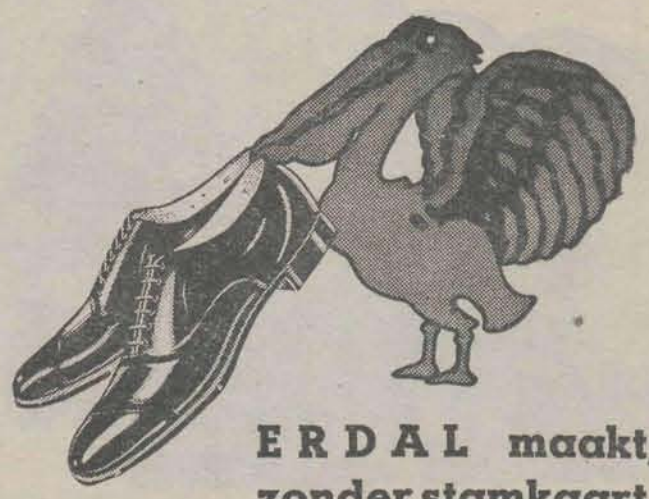

ERDAL maakt, zonder stamkaart, van één paar schoenen: twéé!

Nu niemand weet, hoe lang men met z'n oude schoenen toe moet, is het van het grootste belang hun levensduur te verlengen! Daarom: poets ze dagelijks met ERDAL-schoencrême; dat houdt het leder soepel sterk en duurzaam!

Erdal is Nederlandsch Fabrikaat.

Erdal... zoo goed voor het leder en beroemd door zijn glans!

KERKSTRAAT 29

's-GRAVENHAGE

R. K. MEISJESSCHOOL, ROSSEELSSTRAAT 100

Afd. Huishoudonderwijs en Modevakschool

Onderwijs in alle huishoudelijke vakken zoals koken, wassen, strijken, huishoudkunde en kinderverzorging.
Opleiding voor linnennaaien en costuumnaaien.
Schoolgeld zéér billijk.
Aanmelding van nieuwe leerlingen liefst zo spoedig mogelijk aan het hoofd der school Zr. Francisca.

Adres klooster Ledeganckplein 27, Spoorwijk Den Haag

BIJNA GRATIS

Een onberispelijk POLSHORLOGE
tegen ongelooflijk lagen prijs!!
Fijne Ankergang
Onbreekbaar glas
Radium wijzerplaat
Verchroomde kast
Zwitsersch fabrikaat
naar keuze voor dame of heer
met garantiebewijs voor 5 jaar
tijdelijk à **ƒ 2.25** of in luxe uitvoering met gratis band, als zakhorloge, langwerpig heerenpolshorloge of rond damesmodel nog tijdelijk à **ƒ 2.90**

Toezending onder rembours (plus vracht) na ontvangst van deze uitgeknipte adv. met Uw juiste adres
Haast U, door de oorlogstoestand stijgen de prijzen!

Grand Comptoir Universel d'Horlogerie
Homeruslaan 83 · Postbus 44 · Utrecht (Holl.)